

UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

Pedagogická fakulta

Historie TV a sportu

Seminární práce

Historie SKOB Zlín

Krejčí Lukáš

TV+GEO 4.12.2010

Poděkování:

Rád bych poděkoval panu Janu Žemlíkovi za poskytnutí spousty materiálů, fotek a vlastních zážitku pro zhotovení téhle seminární práce.

Obsah

<u>Rád bych poděkoval panu Janu Žemlíkovi za poskytnutí spousty materiálů, fotek a vlastních zážitků pro zhotovení téhle seminární práce.....</u>	<u>2</u>
<u>1.Vznik orientačního sportu ve světě.....</u>	<u>4</u>
<u>2.Vznik orientačního sportu v Československu.....</u>	<u>4</u>
<u>3.První závod.....</u>	<u>5</u>
<u>4.Vývoj klubu.....</u>	<u>5</u>
<u>5.Pořadatelská činnost SKOB.....</u>	<u>6</u>
<u>7.Významní závodníci</u>	<u>8</u>
<u>8.Fotografie.....</u>	<u>9</u>
<u>9.Ukázky map.....</u>	<u>11</u>
<u>10.Zdroje.....</u>	<u>12</u>

1. Vznik orientačního sportu ve světě

Kolébkou orientačního běhu je Skandinávie, která má pro něj ideální podmínky – což jsou rozlehlé lesy a orientačně náročné terény. První závod orientačního sportu se uskutečnil roku 1897 v norském Oslu. Zúčastnilo se jej 8 mužských startujících, kteří soupeřili na trati dlouhé 10,5 km se 3 kontrolami. Postupně se rozšířil také do Švédska a Finska, kde během první poloviny 20. století vznikaly kluby orientačního sportu a vytvářela se pravidla soutěží. Do dalších míst světa se začal rozšiřovat až ve druhé polovině 20. století¹

2. Vznik orientačního sportu v Československu

V Československu byly pořádány první orientační hry a pochody již před druhou světovou válkou: Tyto hry a pochody pořádaly organizace jako skauti. Byly to akce pouze místního významu a neměly žádná hlubší pravidla. Jen občas se do Československa dostaly zprávy o orientačním sportu ve Skandinávii. Zlom nastal až v dubnu roku 1950, kdy se v Otrokovicích konala schůze krajské lyžařské sekce Sokolského kraje Klementa Gottwalda, kde jedním z bodů bylo hodnocení krajské školy pro vedoucí a cvičitele. Jeden z účastníků, Zdeněk Němec, zde kritizoval topografickou praktickou práci s mapou u většiny účastníků kurzu jako nedostačující a požadoval, aby na ně byly kladeny nadále vyšší požadavky. Členové lyžařské sekce se tímto problémem dlouho zabývali. Problém byl ukončen až návrhem tehdejšího zapisovatele Václava Kapice, aby se po vzoru severanů pořádaly orientační závody místo školení, na kterých by byla účast povinná pro nové absolventy a doporučil účast pro stávající dosavadní cvičitele lyžování. A tak byla na světě první myšlenka o uspořádání prvního závodu v Československu. Lyžařský oddíl Sokola Svit Otrokovice dostal za úkol, aby vypracoval návrh pravidel orientačního závodu. Návrh pravidel byl vypracován Zdeňkem Němcem a Karlem Papežem, kteří na další schůzi krajské lyžařské sekce, konané ve Vsetíně, přednesli návrh pravidel s očekáváním řady připomínek ke zlepšení. Návrh byl, ale schválen bez veškerých dodatků. Problém byl pouze ten, že otrokovický oddíl se pořádání prvního závodu neujal. Proto bylo na schůzi

¹ Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Orienta%C4%8Dn%C3%AD_b%C4%9Bh>.

dohodnuto, že pořádání prvního orientačního závodu případně turisticko-lyžařskému oddílu ZSJ Svit Gottwaldov (nynější Zlín) a tak se poprvé dostává orientační sport do Zlína.²

3. První závod

Zdeněk Němec se pouští se svým kolektivem do příprav prvního orientačního závodu, který se konal ve Chřibech nedaleko Zlína. Závodu konaného 22. října 1950 se zúčastnilo 42 tříčlenných družstev což je 126 závodníků. Závod probíhal za spolupráce mnoha zlínských a okolních organizací. Byla to zkouška, která měla ukázat, jak by měly orientační závody vypadat. Proto po závodě proběhla beseda se závodníky, kde bylo hlavní úkolem ohodnocení závodu. Připomínky se týkaly především organizace a zlepšení bodového hodnocení. I přes tyto připomínky byla většina závodníků celým závodem úplně nadšena. Tímto byl položen základní kámen orientačního sportu a to nejen ve Zlíně, ale i v celém bývalém Československu.³

4. Vývoj klubu

Rozvoj orientačních závodů byl obrovský. Do poloviny šedesátých let se orientační sport pozvolna přetvářel ze základů turisticko-orientačního na běžecko-orientační. V roce 1963 zavádí Pavel Mezihorák systematický trénink v tělocvičně i v terénu, dále práci s mapou a systém tréninkových závodů. Začala i práce s mládeží, kdy se žáci a dorost připravovaly pro budoucí běžeckou špičku ve vyšších kategoriích. Běžci Tělovýchovné jednoty Gottwaldov byly mezi těmi, kteří se podíleli na rozvoji orientačních závodů ve všech směrech. Ať to bylo v počtu závodníků, množství pořádaných závodů nebo v kvalitě tréninku. Díky přípravám byly mezi členy klubu kvalitní závodníci. Příkladem toho je rok 1964, kdy se dvacetičlenné reprezentační družstvo Československa skládalo z jedenácti závodníků, kteří byli členy tělovýchovné jednoty Gottwaldov a to včetně trenéra Pavla Mezihoráka.

Dalším významným rokem pro gottwaldovské běžce byl rok 1966. Dosažení špičkových výsledků, kvalitní trenérská práce a pořadatelské zázemí přispělo k souhlasu tělovýchovné jednoty s odloučením od turisticko - lyžařského

² NĚMEC, Zdeněk . První Závod OB : Vzpomínky Zdeňka Němce. 25 let OB. 1975, ,, s. ..

³ NĚMEC, Zdeněk . První Závod OB : Vzpomínky Zdeňka Němce. 25 let OB. 1975, ,, s. ..

oddílu Svit Gottwaldov. A tak dne 7. 12. 1966 vznikl samotný oddíl orientačního sportu TJ Gottwaldov, který vznikl jako první v Československé republice. Člen výboru nového oddílu Václav Novotný ve svém projevu řekl: „Šestnáctileté orientační dítě děkuje turistům za dobré vychování a věří, že na vlastních nohou již bude stát samo“. Jak se v následujících letech ukázalo, nezmýlil se.

Rokem 1970 začala skupina Václava a Jindry Novotných + Pavel Mezihorák upravovat mapy stávající vojenské mapy zlínského okolí za účelem vytvoření speciálních map pro orientační běh. Jako první byla přepracována mapa Štákových vrchů. Díky těmto pracím byl vytvořen prostor pro nástup nové generace mladých kartografů, kteří pocházeli ze členů oddílu. Tato skupina nadšenců, pod vedením Pavla Pastuszka se výrazně zlepšila kvalita zpracování map podle klíče, který byl určen pro mapy orientačního běhu. Díky tomuto způsobu zpracování byly po roce 1975 vydávány už i mapy žebříčkové, mistrovské a mezinárodní.⁴

5. Pořadatelská činnost SKOB

V roce 1971 v Československu vznikají tréninková střediska pro čtvrté mistrovství světa v orientačním běhu „Staré Splavy 72“. Vznikaly na místech, která nabízela kvalitní zázemí s kvalitními trenéry. Proto jedno středisko vzniká také v Gottwaldově. Také z tohoto důvodu se na 22. ročníku Poháru města Gottwaldova, konaného roku 1971 na startovní čáru postavilo na 120 zahraničních závodníků, z nichž bylo 8 mistrů světa. Byla to neobvyklá konkurence, proto byl tento závod novináři nazván „Malé mistrovství Evropy“. Také díky moderní technice bylo možné poprvé v Československu zpracovat výsledky závodu na počítači. Vybudovaná tréninková střediska po mistrovství světa nepřestala fungovat. Svaz orientačního běhu rozhodl, aby tato střediska byla využívána pro přípravu mládeže. Talentovaní žáci tak dostali možnost kvalitní přípravy pod vedením kvalifikovaných trenérů. Většina z nich se propracovala až do dospělé reprezentace.

Po 25 letech od vzniku orientačního běhu v roce 1975 uspořádal oddíl Tělovýchovně jednoty Gottwaldov Spartakiádní sraz orientačního běhu. První z těchto tří závodů byl 26. ročník Poháru města Gottwaldova, dále

⁴ HÁJ, Bob. Zlínské mapy. 30 let oddílu SKOB. 1997, „ s. 18 - 19.

Spartakiádní pohár, který se konal na Ploštině nedaleko Gottwaldova, a jako třetí byl závod štafet konaný opět v Gottwaldově. Celková účast Spartakiádního srazu byla necelých 600 účastníků, včetně zahraničních. Závodů se zúčastnili reprezentanti z Bulharska, Maďarska a Polska. K závodům patřila i důstojná oslava čtvrtstoletí, ve kterém orientační běh existuje.⁵

V roce 1983 OB TJ Gottwaldov pořádala 3 dny orientačního běhu v nedalekých Mysločovicích. Byly to třídenní závody, se třemi etapami, které se v Československu jednou ročně pořádaly. Celá tato akce proběhla jako 34. ročník Poháru města Gottwaldova. Celková účast byla na tehdejší poměry nevídaná, 1785 závodníků ze 17 zemí světa. Při této akci proběhla zatím nejrozsáhlejší výstava historie orientačního běhu, která byla umístěna ve škole v Mysločovicích, Byla organizována ve spolupráci s muzeem a skládala se z necelých osmdesáti panelů a vitrín.

S rokem 1990 přichází změna v organizacích státu a proto vzniká nový ekonomický i organizační subjekt, Sportovní klub orientačního běhu Zlín. S tímto rokem přichází také pořádání dvou velkých akcí. Jednou z nich jsou tři dny Orientačního běhu. Tuto sérii závodů pořádá Zlínský klub již podruhé a to opět na Ploštině. Účast byla ještě větší než před sedmi lety, zúčastnilo se 2360 účastníků ze 14 zemí světa. Další velkým závodem byl 41. ročník Poháru města Zlína, organizovaný jako samostatná akce ke 40. výročí Orientačního běhu. Byl to netradiční dvoudenní závod. První den proběhl „scorelauf“⁶. Večer proběhlo setkání orientačních běžců v nedalekém Fryštáku, které mělo obrovský úspěch. Druhý den probíhal závod ve Chřibech, v místech, kde se konal úplně první závod orientačního sportu. Zvláštní nebyl ani tak místem, kde se konal, jako spíše mapou, kterou závodníci dostali. Skládala se totiž ze tří zakreslených map a každá z nich byla z jiného období vývoje orientačního sportu a poslední kontrola na jedné mapě souhlasila s kontrolou na následující mapě. Tak měli závodníci možnost vyzkoušet si orientaci v historických mapách. Na start se postavilo přes 700 závodníků. Přijeli jak současní, tak i starší závodníci, kteří stáli na startu již v roce 1950. Dokonce se zúčastnil i jeden z prvních reprezentantů, který byl závodem

⁵ NAVRÁTIL, František; VOZOBULE, Václav. Počátky oddílu. *30 let oddílu SKOB*. 1997, , s. 6 - 11.

⁶ je to závod s bodovanými kontrolami a podstatou je nasbírat největší počet bodů v průběhu jedné hodiny

úplně nadšen. V roce 1997 se při 48. ročníku Poháru města Zlína závod stává poprvé jak závodem žebříčku České republiky, tak i celostátního žebříčku Slovenska⁷. Závod je také zapsán jako jednorázové utkání Morava versus Slovensko, který skončil Morava - 163 bodů, Slovensko - 84 body a současně se závodem proběhlo také krátké soustředění slovenských juniorů. Oslavy 50 let orientačního běhu proběhly roku 2000 opět v režii SKOB Zlín. V rámci oslav proběhlo Mistrovství České republiky 2000. Realizována byla i vzpomínková štafeta vedoucí z Otrokovic do Zlína, kterou nesli běžci i bikeři. Zároveň byla vydána publikace 50 let orientačního běhu. Večer proběhlo vyhlášení ankety o nejlepšího českého orientačního běžce za 50 let, kterou vyhrála Jana Galíková a ocenění reprezentantů, zasloužilých členů, "vědomostní soutěž", které se zúčastnila družstva bývalých reprezentantek a reprezentantů.⁸

6. Závěr

Touto prací jsem se snažil nastínit historii SKOB Zlín, její vývoj od počátku až do dnešních dnů. Bohužel je tento přehled opravdu velmi stručný. Činnost klubu by se dala rozebrat na spousty stran, které by se neodchýlily od zajímavého orientačního dění. Věřím, že činnost a členská základna klubu se budou i nadále rozvíjet.

7. Významní závodníci

Jindřich Novotný – OB

Svatoslav Galík - OB

Jaroslav Hořínek - OB

Tomáš Podmolík - OB

Michal Smola – OB + Cena ČOV Fair Play 2009

Hana Hančíková – MTBO, LOB

Jiří Hradil - MTBO

Eva Hohausová - OB

Naděžda Mertová - OB

Martin Sadílek - OB

⁷ Slováků bylo a stále je malý počet, tak kolem 2 000 závodníků, málo kvalitních oddílů a tak si i dnes - již skoro každoročně - udělají svůj žebříček na Moravě - mimo Zlína jsou to také brněnské kroměřížské a jiné závody.

⁸ ŽEMLIK, Jan. výpověď

8. Fotografie

Zdeněk Němec - zakladatel OB

Svatoslav Galík loučící se s mistryní světa Ingrid Hadler (NOR)

Výstava OB při 3 dny OB roku 1983

S dobou přicházelo používání počítačů pro časomíru

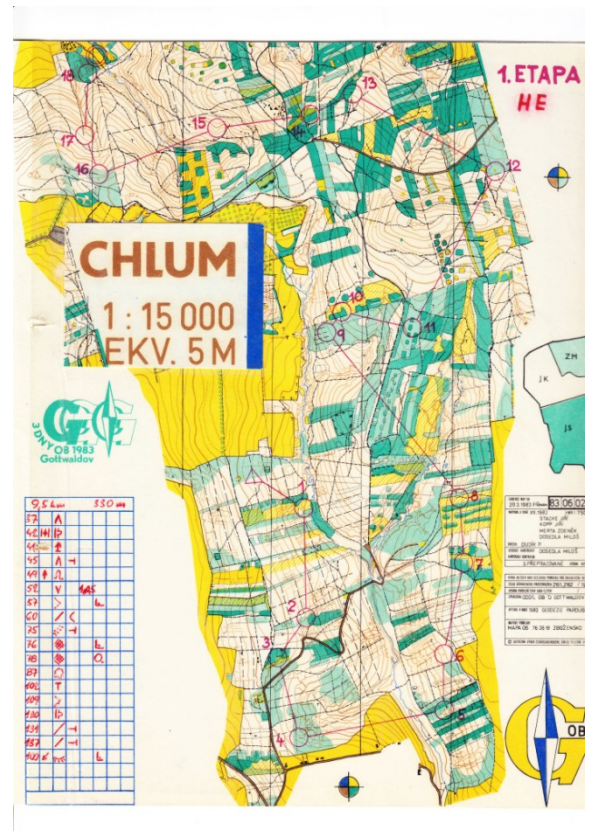
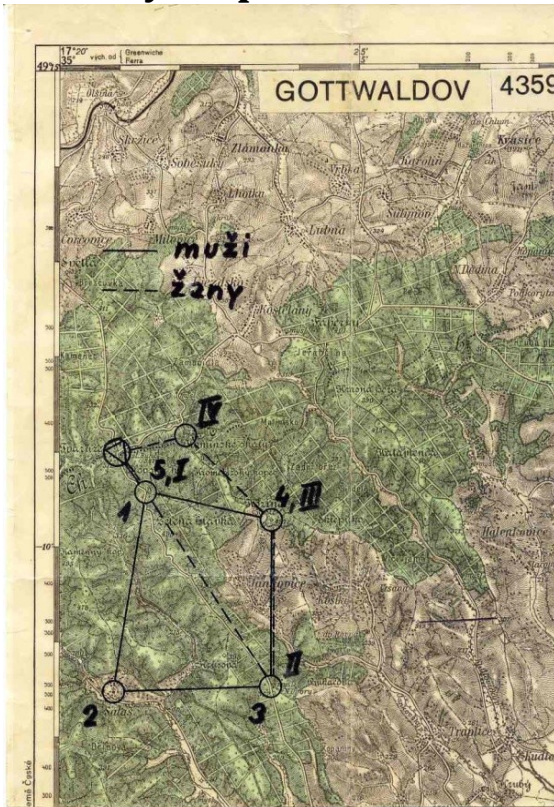

závodníci prvního závodu po 40 letech

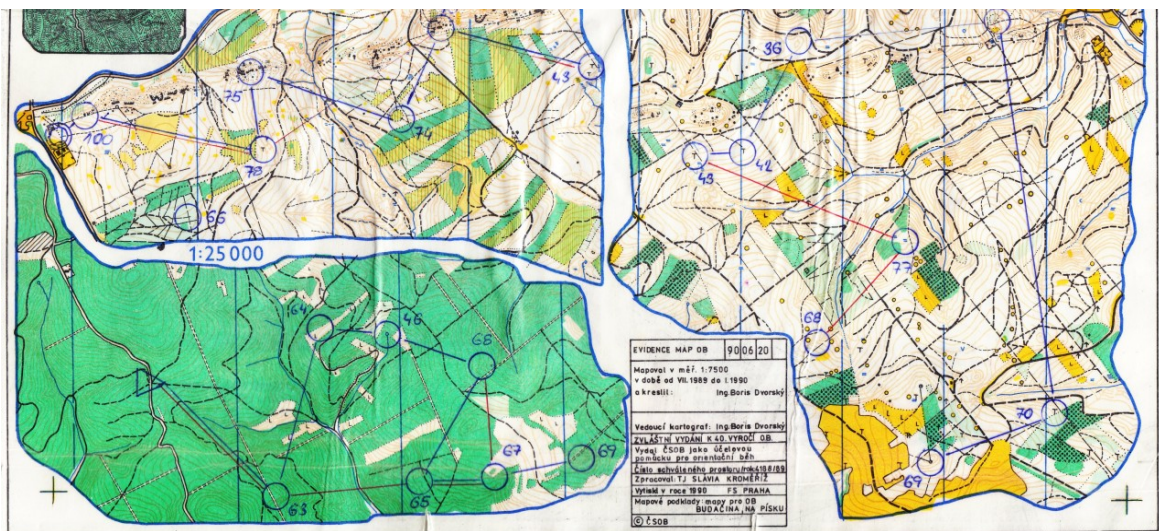

První stála expozice historie OB

9. Ukázky map

Speciální mapa pro 40 let OB

10. Zdroje

www.SKOB.cz

www.orienteering-history.info

publikace 30 let OB

publikace 50 let OB

materiály a zážitky poskytnuté panem Janem Žemlíkem